

Johannes Bernardus (Jo) Onnekink werd geboren in Rotterdam op 4 juni 1909. Hij was de zoon van Johannes Bernardus Onnkink en Huiberta Gijsberta van Delsen. Hij had drie broers en een zus. Het gezin verhuisde naar Arnhem, waar zijn vader een baan kreeg bij de Arnhemsche Stoomsleephelling Maatschappij.

In zijn vrije tijd was Jo actief bij Scoutinggroep de Veluwsche Verkenners in Arnhem, opgericht in 1930. Ook Garrit Memelink en Henk Snoek waren actief bij deze groep. Jo leerde zijn vrouw Akke Bertha Johanna Grosman via Scouting kennen en trouwde in 1935. Akke was welpenleidster bij de 3^e groep, de Oosterbeekse Padvinders. Ze kregen een zoon en drie dochters.

Ze woonden in een klein huisje, het `Gouverneurs-huisje`, vlakbij kasteel Zypendaal aan de Zypendaalseweg 48. Als jongeman werkte hij enige jaren als modelmaker in de

scheepsbouw. Zijn wens was om bij de politie te gaan werken en daarom bereidde hij zich voor op het examen van het landelijk politiediploma. In januari 1933 kreeg hij een aanstelling als schrijver bij de Arnhemse gemeentepolitie. Anderhalf jaar later, juli 1934, volgde een aanstelling als agent. Hij werkte in verschillende diensten, onder andere bij de gemotoriseerde verkeersbrigade en de zedenpolitie.

Op zijn verjaardag besloot Jo Onnekink samen met zijn zwager Dirk Grosman om 'iets' te doen tegen de Duitsers. In juni 1940 begonnen ze met Willem Frederik Voges en Willem van Buuren de verzetsbeweging Pugno Pro Patria (PPP). Ongeveer gelijktijdig begonnen ook de Arnhemse middenstanders Petrus ('Piet') F.A. Hoefsloot (eigenaar van een meubelwinkel en commandant van de inmiddels verboden Burgerwacht, een soort reserve politie) en Frans Heinekamp (eigenaar van een drukkerij) leden voor een verzetsgroep te rekruteren. In augustus 1940 gingen de groep PPP en de organisatie van Hoefsloot/Heinekamp samen. Nog in dezelfde maand vond er een samengaan plaats van de nieuwe Arnhemse groep met een groep die de sportleraar en hopman Dirk Willem Folmer uit Zeist had opgericht. De nieuwe organisatie kreeg de naam Oranjewacht. De leiding streefde ernaar om die tot een landelijk opererende organisatie te laten uitgroeien. Ook oubaas Jan Hulleman van zijn Scoutinggroep in Arnhem zat bij deze verzetsgroep.

Veel verzetswerk heeft hij niet kunnen doen, want in december 1940 werd er door de Sicherheitsdienst (SD) een inval in zijn huis gedaan. Nadat Bernhard IJzerdraat, leider van de verzetsgroep De Geuzen, werd opgepakt, volgden veertig arrestaties onder leden van de Oranjewacht. IJzerdraat had namelijk een adresboekje van verzetsmensen bij zich toen hij

opgepakt werd: een noodlottig toeval. Hoefsloot werd op 12 december 1940 opgepakt in zijn meubelzaak. Jo wist te ontsnappen. Tijdens zijn onderduiken, waarbij hij op zeker 21 verschillende adressen verbleef, bleef Onnekink actief in het verzetswerk, waarbij hij voornamelijk gegevens verzamelde voor de geallieerden.

In de landelijke pers werd in februari 1941 een opsporingsbericht uitgevaardigd, maar Jo wist te ontkomen naar Engeland. Met

behulp van de illegaliteit vluchtte hij het land uit. Via de zogenaamde 'Van Niftriklijn' vluchtte hij via België en Frankrijk naar Zwitserland. Daar heeft hij zes weken in diverse gevangenissen doorgebracht. Begin 1943 reisde hij vanuit Zwitserland via Spanje naar Portugal. Vandaar vloog hij met een KLM-vlucht naar Engeland. Via de illegaliteit en het Rode Kruis vernam mijn moeder dat hij daar in juni 1943 was gearriveerd. Daar meldde hij zich bij de autoriteiten en werd achtereenvolgens ingedeeld bij de Prinses Irene Brigade, het Departement van Justitie en het Militair Gezag, sectie III. Hij hield zich bezig met de voorbereidingen van de terugkeer van de Nederlandse regering naar het bevrijde vaderland.

In Londen was hij betrokken bij de Tijdelijke Vereniging van Nederlandsche Padvinders te Engeland. Beschermheer was Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden. Jo was lid van de 1ste Londensche Voortrekkerstam. De tijdelijke vereniging gaf het blad Ick Dien uit.

Hij ontving bij Koninklijk Besluit van 28 oktober 1943 het Kruis van Verdienste wegens *Het beleidvol voorbereiden en uitvoeren van een plan tot ontsnapping uit bezet Nederland, waarbij, na vele moeilijkheden te hebben ondervonden, Engeland werd bereikt.*

Omdat het de bezetters niet was gelukt om Jo te arresteren werd er van tactiek veranderd. Zijn gezin werd half augustus 1943 door de SD gearresteerd en naar de 'Utrechtseweg 55a' gebracht. Dit adres, een begrip in Arnhem, was het hoofdkwartier van de SD in Gelderland. Ook zijn ouders en een broer werden die dag gearresteerd. Nog diezelfde dag werd Akka met haar kinderen per trein naar kamp Vught gebracht. Ze werden vastgezet als

'gijzelaars'. De SD ging ervan uit, dat als Jo te weten kwam dat zijn gezin gevangen was gezet hij zich vrijwillig zou aangeven. Helaas voor de SD, maar hij was al in Engeland. Akka en de rest van de familie heeft ruim vier maanden gevangen gezeten en ze hebben daar verschrikkelijke dingen gezien. De dag voor kerstmis 1943 werden ze vrijgelaten. Nota bene op voorspraak van Hanns Rauter, hoofd van de SS in Nederland.

Nadat op 6 juni 1944 de geallieerden geland waren in Normandië en in september delen van Nederland hadden bevrijd, kon hij naar het vaderland terugkeren. In april 1945 werd Onnekink herenigd met zijn gezin. Op 1 juni werd hij op eigen verzoek als sergeant overgeplaatst bij de Netherlands War Crimes Commission in Bad Oeynhausen (Duitsland), waar hij zich een jaar bezig hield met de opsporing van niet-Nederlandse oorlogsmisdadigers ten einde uitlevering aan Nederland te bewerkstelligen. Terzelfdertijd maakte hij zich verdienstelijk in de Commissie Politiezuivering inzake zuivering van de gemeentepolitie Arnhem. In het verlengde daarvan werd hij in 1946 actief als opsporingsambtenaar voor de Politieke Rechercheafdeling (P.R.A.) bij de gemeentepolitie Arnhem.

Eind 1948 scheidde Onnekink van zijn eerste vrouw en hertrouwde een half jaar later met Jacoba Agatha Vrolijk, met wie hij twee kinderen kreeg. Op 22 maart 1981 overleed Onnekink op 71-jarige leeftijd in Arnhem. Hij woonde toen nog steeds in het huisje op landgoed Zypendaal.

Meer informatie

[Joop Onnekink, Mijn vader was een Engelandvaarder - TracesOfWar.nl](#)

[Joop Onnekink, Vier maanden in kamp Vught - TracesOfWar.nl](#)

[Joop Onnekink, Zeven dagen in de Heksenketel - TracesOfWar.nl](#)

[Politieacademie.nl - Johannes Bernardus Onnekink \(1909-1981\)](#)

[Archieven.nl - 1. J.B. Onnekink
 <i>N.B. </i> Johannes \(Jo\) Bernardus Onnekink ... \(Gelders Archief\)](#)

[4 Stukken betreffende het verzet en verzetsgroepen in Arnhem - Gelders Archief](#)

[Dapperheidsonderscheidingen aan Nederlanders voor de Tweede Wereldoorlog](#)

[Onnekink - wiewaswie.nl](#)

[Oranjewacht - Wikipedia](#)

[De oprichting van de Oranjewacht | Mijn Gelderland](#)

[Willem Cornelis van Buuren > \(airbornearnhem.nl\)](#)

[Arnhemsche courant » 27 feb 1939 - Art. 151 | Delpher](#)

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 15, 1931, no 3, 1931 » 1931-03 - Pag. 4 | Delpher](#)

[Trouw » 24 maa 1981 - Art. 264 | Delpher](#)

[Oprechte Haarlemsche courant » 07 feb 1941 - Art. 137 | Delpher 1946 \(timkrooneman.nl\)](#)

[Engelandvaarders, 1940-1945 | Nationaal Archief](#)

[Jo Onnekink - Nationaal Archief](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.